



### Hösten

#### Ämne: våra årstider - högtider

##### Syfte/inlärningsmål

Inlärningsmål: - Att lära sig om årstidsväxlingar i naturen och hur man känner igen de olika årstiderna.

##### Film

[EDUS16763 Svenska högtider – Höst](#) Från 9 år, 2 min.

I Sverige firas många högtider under året. I det här utbildningsklippet går vi igenom några av de högtider som firas under hösten.

[EDUS73982 Våra årstider: Höst](#) Från 7 år, 3 min.

Varje år har fyra årstider: höst, vinter, vår och sommar! Men vad är en årstid egentligen? I detta utbildningsklipp ska vi få veta mer om hösten.

[DVD 0690 Årets högtider och traditioner – hösten](#) Från 6 år, 20 min. Lärarhandledning.

Filmen förklarar årets högtider och traditioner i ett historiskt och mångkulturellt perspektiv. Med utgångspunkt i högtidernas symboler, aktiviteter och mat visar filmen på ett enkelt, roligt och intressant sätt när, hur och varför traditionerna i Sverige firas. Filmen ger också exempel på beröringspunkter mellan olika traditioner i Sverige såsom Skördefester och den nigerianska/ghanska New Yam Festival samt sambandet mellan Allhelgona och kinesiska Qingming. Högtiderna är tydligt kopplade till almanackans dagar. Filmen börjar med Höstmarknad i september och sträcker sig över Allhelgona fram till Fars dag i november. Religionsvetare och Nordiska museets experter bidrar med fördjupande fakta om våra högtider och traditioner.

Inledning 00.00

Höstmarknad och Mickelmäss (01:46)

Skördefest och Tacksägelse (03:46)

Kanelbullens dag (07:15)

FN-dagen (08:44)

Allhelgona och Qingming (09:55)

Halloween (12:43)

Mårtensgås (15:40)Fars Dag (17:01)

Tänkvärt (17:48)

[FS 0216 Yellowstone - Del 3. Höst](#) Från 11 år, 51 min.

Här finns närmare hälften av världens geisrar. Den geotermiska aktiviteten i området gör det till en mycket speciell plats för djur och växter att överleva på, ändå sjuder här av liv! På hösten måste vissa djur lämna nationalparken inför den kommande kylan. Gaffelantilopen är ett av dem. Djurens vandringar påverkar även människorna som lever nära Yellowstone. Filmen skildrar hur bland annat bävvar, hjortar, tjockhornsfår lever under hösten, och vi får även veta varför löven skiftar färg.

[Amanda längtar, finns på fler språk och om alla årstiderna.](#)

[U104338-2 Amanda längtar: Hösten](#) Upp till 5år, 5 min.

[Skrutt samlar höst, är en serie om 5 program om hösten](#)

Upp till 5 år, 4 min/program. Berättarröst: Vanna Rosenberg.

[U102482-01 Skrutt samlar svamp](#)

Den lilla samlaren Skrutt bor under en förskoletrapp. Nu är det höst och Skrutt letar efter natursaker. Vad kan man samla då? Jo, svamp förstås!

[U102482-02 Skrutt samlar mossor](#)

Mossan är fortfarande fin och grön i skogen. Den kan man titta på och kanske samla lite.

[U102482-03 Skrutt samlar lavar](#)

Jo, lavar är också fina att titta på ute i skogen

[U102482-04 Skrutt samlar frön](#)

På hösten hittar man kottar och nötter och alla möjliga barn till växter. Dags att samla frön!

[U102482-05 Skrutt samlar höstlöv](#)

Den här gången ska Skrutt ut och samla höstlöv som blir gula och röda.

[DVD 0077 Hösten är här](#) Från 7 år, 12 min. Lärarhandledning.

Morfar kunde inte följa med Anna och Madde på utflykt i skogen. Han är bonde och måste plöja klart innan snön kommer. Vinter kommer tidigt i år skojar morfar eftersom det är mycket rönnbär. Det har varit en torr höst och därför är det ont om svamp. Några höstkantareller hittade i alla fall Madde. Sniglar tycker om svamp konstaterar Anna. Det har varit några frostnätter. Det ser man på att örnbräkenplantorna har börjat vissna. Också lövträdens blad har börjat skifta och en del blad har trillat av. Men hur är det med barrträd?

[U21127-04 Runt i naturen: Vingslag september special](#) Från 10 år, 13 min.

Magasin om flyttfåglar. Det är höst och dags att flytta söderut igen. Vad driver fåglarna ut på den långa och farliga färden? Det handlar också om faran när fåglar och flygplan väljer samma vägar. En riktigt fräck fågel får vi också lära känna lite bättre, nämligen göken. Bearbetad version av Vingslag september från 2001. Del 4 av 5. Inslag: Varför lämnar fåglarna Norden på hösten? (NRK) Om faran när fåglar och flygplan väljer samma vägar (FST) Fågelporätt: Gök (NRK). UR:s ramhistoria är inspelad på Landsorts fågelstation i augusti 2001

[U21127-05 Runt i naturen: Vingslag oktober special](#) Från 6 år, 14 min.

Magasin om flyttfåglar. Att hitta vägen till Afrika verkar lätt för en fågel, men hur går det egentligen till? Om flyttfåglarnas orienteringsförmåga och om svalor från Norden i Sydafrika handlar det i sista delen av Vingslag Special. Vi följer också räkningen av fåglar som lämnar Sverige på hösten via Falsterbo, Sveriges sydvästra spets. Kortad och bearbetad version av Vingslag oktober från 2001. Del 5 av 5. Inslag: Fåglarnas orienteringsförmåga (UR) Fåglarna övervintrar i Afrika (NRK) Fågelporätt: fiskgjuse (UR) UR:s ramhistoria är inspelad Falsterbo i september 2001.

[UR181975 UR-Samtiden-Hur vet träden att det är höst?](#) Från 10 år, 22 min.

Nästan exakt samma dag varje år börjar aspens löv att gulna. Men olika aspar väljer olika dagar. Hur går det till? Stefan Jansson, professor i växters cell- och molekylärbiologi vid Umeå universitet, berättar om trädens gener med utgångspunkt i ett stort experiment som tusentals elever från hela Sverige deltagit i. Han berättar för mellanstadieelever som själva samlat in löv som studeras vid universitetet. Inspelat 5 februari 2014. Arrangör: Umeå universitet och SLU.

[FS 1007 Halloween – Bus eller godis Engels tal, svensk text](#) Från 6 år, 4 min. Handledning

[FS 1007-00 Halloween – Bus eller godis Engelskt tal, engelsk text.](#)

Bus eller godis Enligt tradition klär barn ut sig inför den anglosaxiska högtiden Halloween och går från hus till hus och busar. 10-åriga Lily och hennes bror James klär ut sig till häxa respektive monster, kompisen Matthew klär också ut sig och alla går ut och busar.

[FS 1006 Halloween – Legenden om Jack O`Lantern](#) *Svenskt tal* Från 6 år, 7 min.Handledning.

[FS 1006-00 Halloween – Legenden om Jack O`Lantern](#) *engelskt tal, engelsk text.*

[FS 1006-01 Halloween – Legenden om Jack O`Lantern](#) *engelskt tal, svensk text.*

Legenden om Jack O`Lantern Det var en gång en irländare som hette Jack. Han var inte en god människa. Han var både lat och drack för mycket. Eftersom hans tid på jorden var kort kom djävulen för att ta hans själ till helvetet. Men Jack var också ganska listig: han spelade djävulen ett spratt och lurade honom med ett kors. På så sätt kunde Jack leva ytterligare tio år. När djävulen kom nästa gång överlistade Jack honom återigen genom att visa ett kors och fick djävulen att lova att aldrig ta honom till helvetet. Men det fick han sota för när han till slut dog efter många år. För när han knackade på himmelsporten blev han inte insläppt för att han hade för många synder på sitt samvete och till helvetet var han ju också förvisad. Han blev dömd att förbli en osalig ande på jorden

[D 1092 Helgens Historia del 1 – Allhelgona](#) Från 10 år, 20 min. Lärarhandledning.

Vi får ta del av både nya och gamla traditioner. Till det nya hör Halloweenfirandet, något som kommit för att stanna. I detta avsnitt får vi även vara med vid en unik händelse - öppnandet av S:t Eriks, Sveriges nationalhelgon, 900 år gamla grav.

[Världens fest - i Sverige: Halloween - "Bus eller godis"](#) Från 10 år, 14 min. Lärarhandledning.

Vi får följa med familjen Waaler i Huddinge under några hektiska dagar då pumpor skördas, huset kläs in med spindelväv, spökkostymer provas och kakor bakas inför spökfesten. Huvudpersoner är Richard och hans tre syskon. Även i Richards klass ordnas det Halloweenfest. Ett viktigt inslag för barnen under Halloween är att klä ut sig, knacka på dörrar och säga bus eller godis.

## Ljud

[L100441-16 Stjärnstopp: Halloween, legenden om pumpagubben](#) Från 10 år, 20 min.

Jack-o`lantern är dömd till att ständigt vandra på jorden då han inte släpps in i varken himlen eller helvetet. För att lysa sin väg genom mörkret om natten bär han ett glödande kol i ett stycke urgröpt kålrot. Vi hör legenden bakom de traditionella pumpalyktorna som blivit tradition på Halloween.

Medverkande: Eva Hermansson och Johanna Langhorst.

[L100108-23 Ett ögonblick: från Bredäng](#) Från 6 år, 3 min.

Nikolas, Daniel och Assam berättar om en otäck upplevelse på Halloween, en cykel och en tur till godisaffären.

[L100965-03 Tofsmesens år: Höst](#) Upp till 5 år, 11 min.

Den vita frosten täcker marken i skogen och många fåglar flyttar söder ut. Tofsmesen stannar kvar och samlar på vinterförråd för att klara den långa kalla vintern. Tuvalisa Rangström läser Bisse Falks berättelse. Del 3 av 5.

Följ Tofsmesens olika årstider [HÄR](#)

## Programmen Måns och Marie från vår till vinter finns på flera olika språk

Upp till 5 år, 11 min/program.

[L102481-05 Måns och Mari från vår till vinter: Om hösten del 1](#) Måns och Mari bor hos Matti i ett litet hus i utkanten av staden. Vi får följa med dem på deras resa genom de fyra årstiderna och några av de högtider de upplever under året. Luften har börjat bli sval, för nu är det höst. Den andra september fyller Måns år och han får bjuda alla han vill på saftkalas i trädgården. Buskarna i trädgården är fulla av bär och trädets grenar är tunga av frukt. Måns och Mari följer med Matti ut i skogen för att plocka svamp. Hon talar om vilka man kan äta och vilka som är giftiga. Mari får kasta bort fem svampar och Måns åtta. Tina Ahlin läser Kaj Beckmans böcker om Måns och Mari.

[L102481-06 Måns och Mari från vår till vinter: Om hösten del 2](#)

Nu ruskar höstvinden alla blad från trädens grenar. Hela luften är full av virvlande löv. Nu är det tid att sätta lökar, säger Matti. Måns och Mari gräver ner en massa torra bruna lökar som ska blomma till våren och bli gula påskliljor och brokiga tulpaner. I flera dagar regnar och regnar det. Måns och Mari tröttnar på att se regnet piska mot fönsterrutorna. De tar på sig regnkläder och går ut i plasket. Nästa dag har de snuva, båda två. På Allhelgonadagen går de till kyrkogården där Mattis mor och far ligger begravda. Det är vackert på kyrkogården med alla fladdrande ljuslågor i

skymningen.

AV-centralen  
Tornérplatsen 18

E-post: [avc@jarfalla.se](mailto:avc@jarfalla.se)  
Tel: 08-580 229 40